

Informačný list predmetu

Vysoká škola: Univerzita Komenského v Bratislave	
Fakulta: Prírodovedecká fakulta	
Kód predmetu: PriF.KEGD/N-bZEG-013/20	Názov predmetu: Geografia dopravy, logistiky a telekomunikácií
Druh, rozsah a metóda vzdelávacích činností: Forma výučby: prednášky, cvičenia Odporúčaný rozsah výučby (v hodinách): 2 hodiny prednášky / 1 hodina cvičenia Týždenný: 3 Za obdobie štúdia: 39 Metóda štúdia: prezenčná/dištančná	
Počet kreditov: 4	
Odporúčaný semester/trimester štúdia: 3.	
Stupeň štúdia: I.	
Podmieňujúce predmety: -	
Podmienky na absolvovanie predmetu: Študenti vypracúvajú samostatné zadania (na základe dostupnej literatúry a štatistických databáz) ako súčasť práce na cvičeniach. Hodnotenie zadania a hodnotenie práce na cvičeniach ovplyvňuje celkové hodnotenie predmetu váhou 33%. Teoretické poznatky sú overované písomnou alebo ústnou skúškou (formou otvorených otázok), pri ktorej je potrebných získať minimálne 51-60% z celkového počtu bodov pre hodnotenie E, 61-70% pre hodnotenie D, 71-80% pre hodnotenie C, 81-90% pre hodnotenie B a minimálne 91% bodov pre získanie hodnotenia A. Znáмка z písomnej skúšky sa do celkovej známky z predmetu započítava váhou 67%. Kredity za predmet nie je možné udeliť bez odovzdania zadania ako súčasti práce na cvičeniach.	
Výsledky vzdelávania: Hlavným vzdelávacím výstupom sú poznatky z oblasti teórie geografie dopravy a súčasných trendov priestorového vývoja dopravy a dopravných sietí na všetkých priestorových úrovniach, s pochopením kľúčových faktorov, ktoré tieto trendy ovplyvňujú. Absolvent kurzu má základný prehľad o fungovaní systému dopravy a o spôsoboch riadenia jeho priestorového rozvoja, o jeho inštitucionálnom pozadí i prepojení medzi dopravou, ekonomikou a decíznou sférou. Predmet rozvíja analytické schopnosti študentov (hlavne na cvičeniach k predmetu a učí ich získavať, spracúvať a interpretovať priestorovo relevantné dáta z oblasti geografie dopravy.	
Stručná osnova predmetu: Úvod do geografie dopravy ako analytickej disciplíny humánnej geografie. Doprava ako objekt výskumu, definície geografie dopravy. Úlohy geografie dopravy v humánnej geografii, osobitosti výskumu a postavenie v rámci systému geografie. Pojmy a koncepty používané v geografii dopravy. Geografia dopravy a súvisiace negeografické vedné disciplíny. Geografia dopravy a decízna sféra. Doprava ako subsystém spoločnosti, význam dopravy a dopravných sietí pre ekonomický rozvoj v globálnom merítku. Vývoj dopravy, zmeny významu jednotlivých dopravných módov v historickom kontexte. Doprava a priestor, deformácia priestoru vývojom dopravy. Zložky a druhy dopravy, jednotky používané na meranie dopravy. Štatistické a ostatné databázové zdroje používané na výskum dopravy v globálnom, európskom i národnom merítku. Lokalizácia a vývoj dopravných sietí, faktory lokalizácie dopravných sietí podľa jednotlivých módov dopravy. Základné modely vývoja dopravných sietí, metódy výskumu dopravných sietí. Grafové metódy ako nástroj výskumu vývoja dopravných sietí v období kvantitatívnej geografie, kritika grafových metód. Súčasné GIS nástroje na výskum dopravných sietí, databázové zdroje pre využitie týchto nástrojov. Súčasný globálne trendy vo vývoji dopravy, rast významu dopravných služieb, nové formy dopravných služieb. Inštitucionálne pozadie dopravných systémov v globálnom, európskom	

i národnom merítku. Liberalizácia a privatizácia v sektore dopravy, ich efekty a dopady na hlavné druhy dopravy, priestorové dopady vo vybraných odvetviach dopravy.

Železničná doprava. Počiatky železničnej dopravy, vývoj železničnej dopravy v globálnom merítku. Železničná doprava a priemyselná revolúcia. Výhody a nevýhody železničnej dopravy. Renesancia železničnej dopravy v súčasnosti, nové trendy v jej využití. Železnice ako riešenie dopravy a mobility v urbanizovanom priestore veľkých aglomerácií. Vysokorýchlostná železnica ako konkurent leteckej dopravy.

Cestná doprava. Faktory rozvoja cestnej dopravy ako samostatného odvetvia dopravy. Vývoj cestnej dopravy v 20. storočí, jej význam pre rozvoj ekonomiky, hlavne priemyslu a služieb v priestore. Súčasný trendy vo vývoji cestnej dopravy, rozvoj diaľničných sietí, rast bezpečnosti. Výhody a nevýhody cestnej dopravy, environmentálne dopady, riešenia a regulácia cestnej dopravy v urbanizovanom priestore.

Letecká doprava. Počiatky leteckej dopravy a jej vývoj v globálnom merítku. Súčasný trendy vo vývoji leteckej dopravy, deregulácia a jej dopady na priestorovú organizáciu leteckej dopravy. Letecká doprava a vývoj ekonomiky, osobitne služieb. Priestorové modely leteckých sietí, geografická distribúcia leteckej dopravy. Vývoj a zmeny výkonov najvýznamnejších letísk sveta, Európy a Slovenska.

Námorná a vnútrozemská vodná doprava, kombinovaná doprava, ostatné druhy dopravy. Vývoj námornej dopravy, rozvoj komerčnej nákladnej dopravy ako kľúčového druhu dopravy v globálnom medzinárodnom obchode. Hlavné komodity a smery prepravy námornej dopravy. Vnútrozemská vodná doprava, jej počiatky a význam v priemyselnej revolúcii, neskorší vývoj, súčasné postavenie. Výhody a nevýhody vodnej dopravy. Kombinovaná doprava ako trend k ekologizácii nákladnej dopravy, druhy kombinovanej dopravy. Potrubná doprava, jej priestorový dosah a geopolitický kontext.

Telekomunikácie, informačno-telekomunikačné technológie. Vývoj ICT v globálnom, európskom a národnom merítku. Vzťah globalizácie a rozvoja ICT. Virtuálna vs fyzická mobilita, aplikácia ICT v doprave. Pozitívne a negatívne sociálne dopady ICT. Miery internetizácie a penetrácie mobilných služieb v globálnom, európskom a národnom merítku, socio-ekonomické súvislosti.

Logistika a logistické služby v sektore nákladnej dopravy. Vývoj nákladnej dopravy v globálnom, európskom a národnom merítku. Základné pojmy, vývoj logistiky od jednoduchých zasielateľských služieb po integrované logistické systémy. Význam logistiky v globálnych produkčných reťazcoch. Rozvoj ICT v logistike, virtualizácia logistiky.

Doprava a ekonomika. Doprava a regionálny rozvoj v historickom kontexte a v súčasnosti. Koncept dopravných nákladov, dopravné náklady ako faktor lokalizácie ekonomických aktivít, marginalizácia dopravných nákladov. Význam dopravy v aglomerácii ekonomických aktivít, úloha dopravy v NEG.

Sociálne dimenzie dopravy, sociálne úlohy dopravy. Mobilita a priestor ako bariéra. Obrat v chápaní mobility (mobility turn). Doprava a sociálna exklúzia, dopravné znevýhodnenie. Priestorová marginalita ako prejav nepriaznivej dopravnej dostupnosti, jej sociálne dopady. Verejná vs individuálna doprava osôb. Osobný automobil a jeho význam v spoločnosti, vývoj automobilizácie v globálnom, európskom a národnom merítku.

Všetky témy môžu byť prednášané i v anglickom jazyku.

Cvičenia k predmetu budú rozvíjať praktické zručnosti a podporia poznatky získané na prednáškach a z odbornej literatúry. Praktické zručnosti získajú študenti vypracovaním a interpretáciou zadaní z 2 kľúčových tém (rozdelené rovnomerne počas semestra):

Analýza vybraného segmentu dostupných databáz k doprave a priestorová interpretácia v modelovom území (svet, EÚ, SR, kraj, atď.): napr. práca s dátami o výkonoch a objemoch nákladnej a osobnej dopravy, svetové či národné dáta o miere automobilizácie, výkonoch letísk,

vývoji dopravnej infraštruktúry, za SR zo sčítania cestnej/železničnej dopravy, zo sčítania ODB o dochádzke za prácou a o vybavenosti domácností automobilom atď.

Analýza vzťahu doprava/dopravná infraštruktúra a regionálny rozvoj (na úrovni vybranej krajiny, alebo regiónu SR), s výberom vlastných prvkov infraštruktúry a ukazovateľov regionálneho rozvoja vo vybranom časovom úseku (prípadové štúdie: napr. výkony nákladnej dopravy vo vybranej skupine krajín vs ekonomický vývoj za skúmané obdobie, penetrácia internetu v krajinách sveta vs stupeň ekonomického rozvoja, hustota diaľnic vo vybranej krajine podľa regiónov a rozmiestnenie PZI, vplyv stavby železníc v minulosti na demografický vývoj, hierarchia dopravných sietí a jej vplyv na demografickú dynamiku, atď.)

Odporúčaná literatúra:

Knowles, R.D., Shaw, J., Docherty, I., 2008. Transport geographies: mobilities, flows and spaces. Blackwell Publishing.

Novák, R., Pernica, P., Svoboda, V., Zelený, L. 2005. Nákladní doprava a zasílatelství. Praha: ASPI.

Korec, P., 1994. Humánna geografia 1: Metódy, priemysel, doprava, regióny. Bratislava: Univerzita Komenského.

Toušek, V. a kol. 2008. Ekonomická a sociální geografie. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk.

Jazyk, ktorého znalosť je potrebná na absolvovanie predmetu:

slovenský v kombinácii s anglickým (študijná literatúra v anglickom jazyku)

Poznámky:

Hodnotenie predmetov

Celkový počet hodnotených študentov:

A	B	C	D	E	FX
a	b	c	d	e	f

Vyučujúci: doc. Mgr. Marcel Horňák, PhD., Mgr. Richard Hluško

Dátum poslednej zmeny: 8. februára 2022

Schválil: prof. RNDr. Ján Buček, CSc.